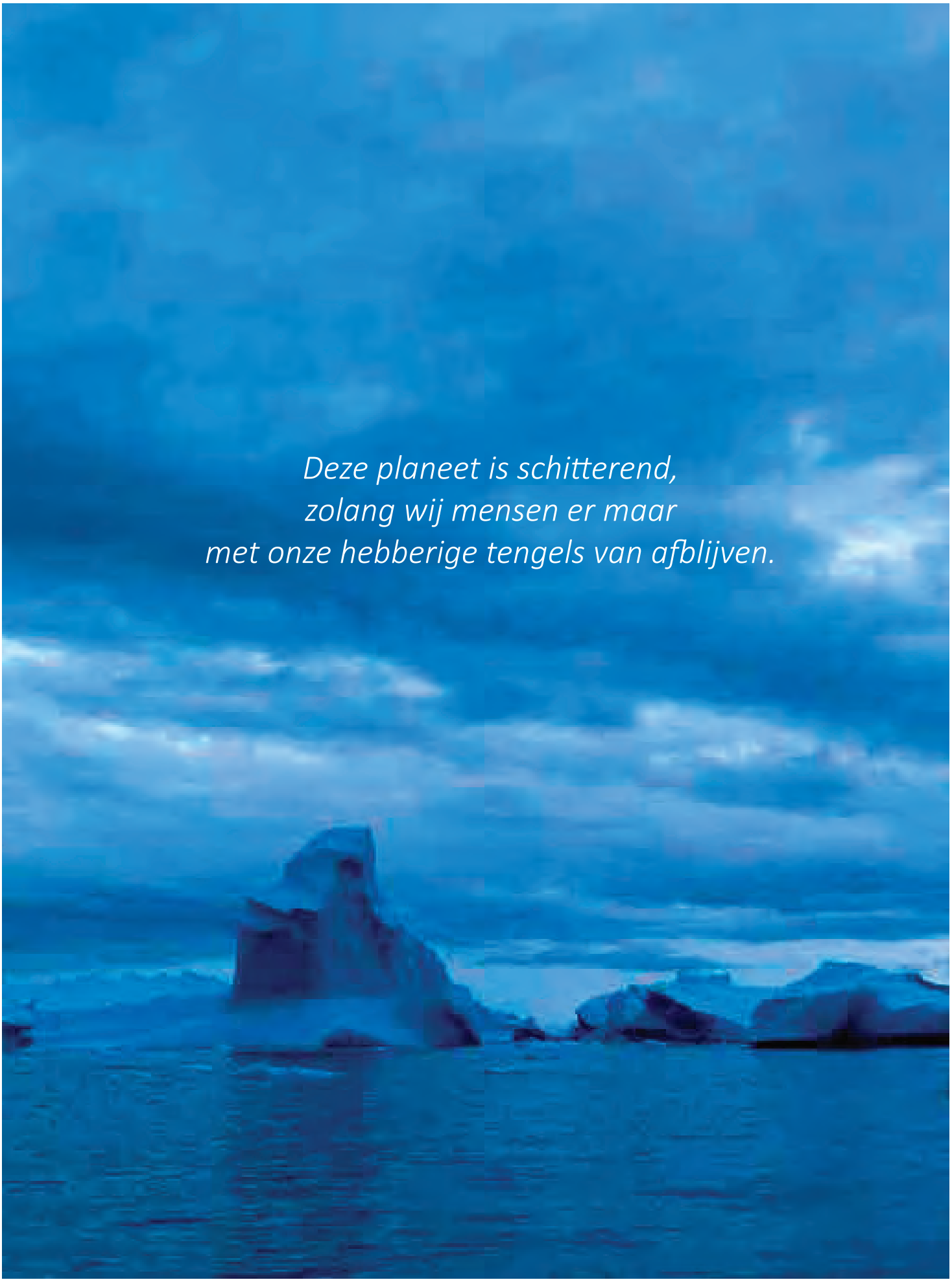

Deze planeet is schitterend,
zolang wij mensen er maar
met onze hebberige tengels van afblijven.

Wim van Passel

De wrede schoonheid van onze natuur

Terugblik op 25 jaar bijzondere expedities als natuurfotograaf

Walking my Revolutuon Publishers

Walking my Revolution Publishers
www.walkingmyrevolution.com

Eerste druk, 2025
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of door fotokopieën, opname, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

©2024 Tekst Wim van Passel
©1996-2021 Fotografie: Wim van Passel
@2025 Redactie en vormgeving: Marleen te Vaanholt
@2025 Gepubliceerd door Walking my Revolution Publishers
ISBN 9789492632678
NUR 508 reisverhalen

INHOUD

Boodschap Prinses Irene	7
Voorwoord	10
FRANS JOZEFLAND	12
SPITSBERGEN	38
TANZANIA	76
CABO VERDE	92
NAMIBIË	106
SIBERIE EN WRANGEL	132
FALKLANDEILANDEN EN ZUID-GEORGIA	176
NOORDWEST GROENLAND	200
ATACAMA	226
RAPA NUI	248
HIMALAYA	260
NOORDOOST-GROENLAND	296
IJSLAND	318
DE WATERVALLEN VAN IGUAÇU EN DE WEDDELLZEE	328
YELLOWSTONE	356
Nawoord	381
Dankwoord	399
Boekenlijst	401
Over de auteur	402

Ik draag dit boek op

aan mijn lieve vrouw Jeannette,

uit dank voor haar steun tijdens onze reizen

en ons mooie, door haar geschonken, nageslacht:

onze schitterende kinderen en kleinkinderen.

Zodat ook zij weten

waar ik me de

afgelopen 30 jaar

mee bezig mocht houden

Wij zijn natuur…

Onze relatie met de natuur bepaalt ons wereldbeeld. Voor de eerste keer in de menselijke geschiedenis zijn we getuigen van een wereldwijde verstoring van de biologische fundamenten van de Aarde.

En als mensheid zijn we daar mede verantwoordelijk voor. Wij voelen noch weten ons een onderdeel van de Aarde, omdat wij ons buiten en boven de natuur hebben geplaatst.

Deze scheiding is een afschuwelijk misverstand dat er voor gezorgd heeft dat wij een groot deel van de Aarde en vele van haar levensvormen hebben vernield en daarmee ook een deel in onszelf.

De door onszelf geschapen kloof tussen natuur en mens is het resultaat van een vergeten, eenvoudige waarheid: wij zijn een onderdeel van de natuur. Oftewel, ook wij mensen zijn natuur.

Wij zijn van hetzelfde materiaal gemaakt als al die prachtige levensvormen die we met de planeet Aarde mogen delen.

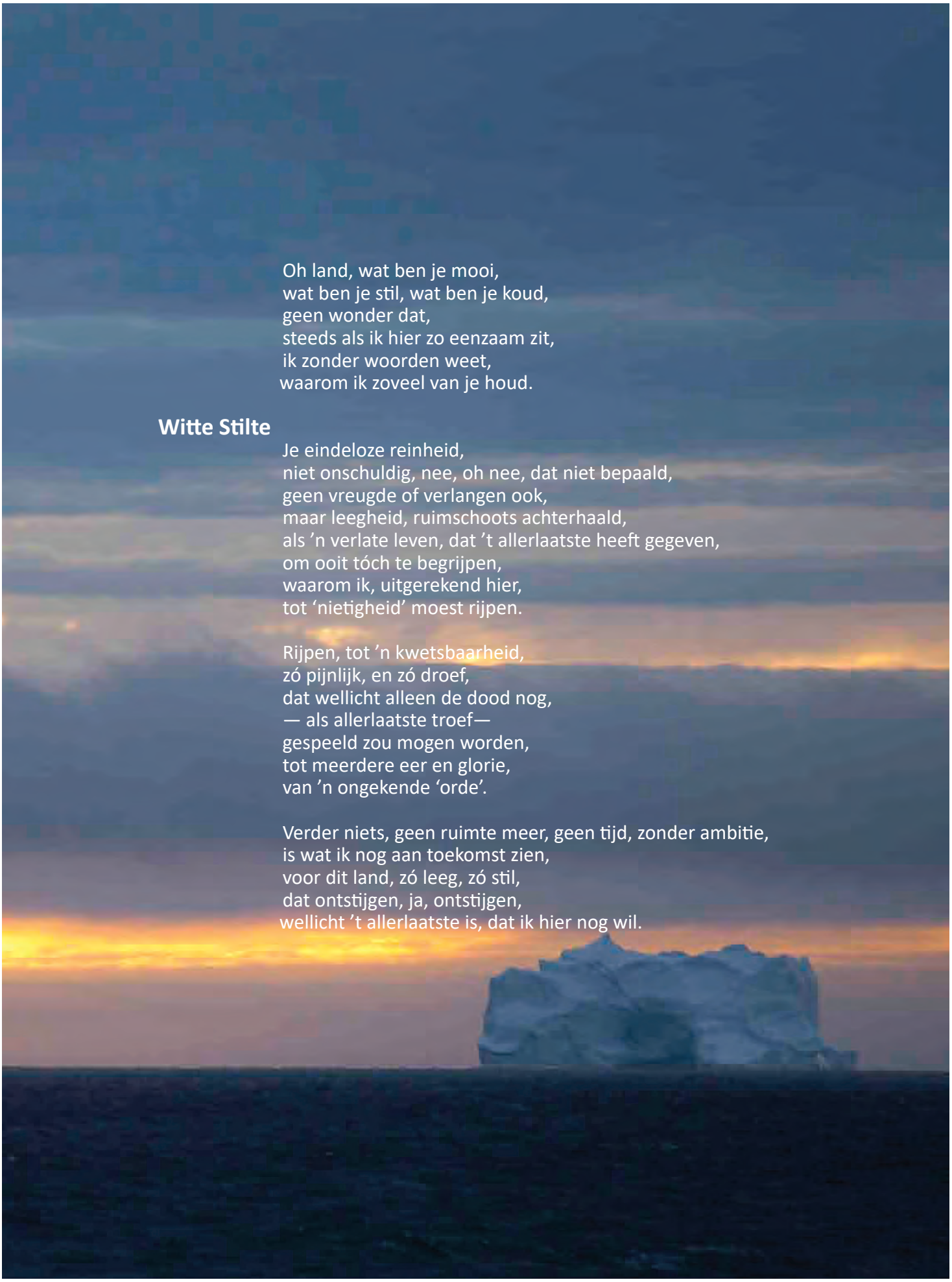
Vandaar ook - evenals mijn vader - mijn respect voor het indrukwekkende werk van Wim van Passel. Bijna 30 jaar lang heeft hij, samen met zijn vrouw, deze planeet 65 keer rond gereisd om de laatste restjes ongerepte oernatuur tijdig voor de komende zeven generaties van levensvormen op Aarde vast te leggen, opdat ook zij nog mogen meegenieten van en meeleven met de ongekende kracht en schoonheid van al het wonderbaarlijke leven op planeet Aarde. In dit prachtige boek zien wij dat geen woestijn hem te heet was, geen poolgebied te koud.

Dit boek is dan ook een ode aan wat wij mensen ‘de natuur’ zijn gaan noemen. Laten we vooral zuinig zijn op die laatste ongerepte restjes!

Hare Koninklijke Hoogheid

prinses Irene van Lippe-Biesterfeld

Oh land, wat ben je mooi,
wat ben je stil, wat ben je koud,
geen wonder dat,
steeds als ik hier zo eenzaam zit,
ik zonder woorden weet,
waarom ik zoveel van je houd.

Witte Stilte

Je eindeloze reinheid,
niet onschuldig, nee, oh nee, dat niet bepaald,
geen vreugde of verlangen ook,
maar leegheid, ruimschoots achterhaald,
als ’n verlate leven, dat ’t allerlaatste heeft gegeven,
om ooit tóch te begrijpen,
waarom ik, uitgerekend hier,
tot ‘nietigheid’ moest rijpen.

Rijpen, tot ’n kwetsbaarheid,
zó pijnlijk, en zó droef,
dat wellicht alleen de dood nog,
— als allerlaatste troef—
gespeeld zou mogen worden,
tot meerdere eer en glorie,
van ’n ongekende ‘orde’.

Verder niets, geen ruimte meer, geen tijd, zonder ambitie,
is wat ik nog aan toekomst zien,
voor dit land, zó leeg, zó stil,
dat ontstijgen, ja, ontstijgen,
wellicht ’t allerlaatste is, dat ik hier nog wil.

Voorwoord

In dit unieke boek leer je de Nederlandse natuurfotograaf Wim van Passel ((Den Bosch, 1946)) kennen als een zeer gepassioneerd man die het voorrecht heeft gehad om op uitnodiging van de beeldbank van het Internationaal Wereld Natuurfonds (WNF) als onbetaald natuurfotograaf binnen 25 jaar meer dan 65 wereldreizen te maken. Zo kreeg hij samen met zijn vrouw Jeannette de kans om de laatste restjes onbekende, ongerepte oernatuur nog tijdig voor de kinderen van onze kinderen op groot formaat fotografie vast te leggen, voordat klimaatveranderingen deze absolute schoonheden verder zouden gaan vernietigen.

Door de jaren heen mochten Wim en Jeannette, maar liefst 39 keer op expeditie naar gebieden van de Noord- of Zuidpool. Door dat tijdspanne zag hij met eigen ogen op beangstigende wijze de klimaatverandering toeslaan en werd zijn werk niet alleen een getuigenis van de woeste schoonheid, maar ook van de zorgwekkende gevolgen van de opwarming van de aarde. Maar ook elders op deze planeet waren de gevolgen van de opwarming en ons menselijke gedrag op vaak verontrustende wijzen zichtbaar.

Door de jaren heen heeft hij van die reizen in vele artikelen en 6 fotoboeken al deels verslag gedaan. Maar in dit boek komen al die reizen samen op een wijze waarop je een bijzonder inkijk krijgt in Wim's reiservaringen en zijn kijk op het leven.

Wim van Passel heeft een zeer uitgesproken mening over het leven, de natuur, de evolutie, de gevolgen van klimaatverandering en de enorm verwoestende kracht van de mens op de natuur. Die mening steekt hij dan ook in dit boek niet onder stoelen en banken. Want juist zijn reizen hebben geleid tot allerlei diepgaande overpeinzingen door datgene wat hij waarnam of wat juist afwezig was.

Wanneer je op plekken bent, waar je alleen maar stilte, ruimte en leegheid hebt of wanneer je de unieke kans krijgt om op verlaten plaatsen te komen die getuigen van een gruwelijk verleden of die naast de schoonheid ook de kracht en wreedheid van de natuur laten zien, dan kan je niet anders dan stilstaan bij het leven, de dood en gruwelijk wreedheid van hoe de natuur laat zien wat eten of gegeten worden of macht en het misbruik voor gevolgen heeft. Dat zet je aan het denken en heeft een onmiskenbare invloed op hoe je in het leven komt te staan.

Reis na reis wordt je door Wim van Passel in dit prachtige boek meegenomen naar verre oorden, waar velen van ons alleen maar van kunnen dromen om die te bezoeken. Maar door dit boek kan jij er op unieke wijze over lezen en je vergapen aan de prachtige, sprekende natuurfoto's.

Dit boek is niet alleen een reisverslag, maar ook een pleidooi voor bewustwording.

Denk na over wat je doet en wat voor impact jij hebt met je gedrag op de wereld om je heen. Neem je verantwoordelijkheid en kom in actie, opdat ook de kinderen van onze kinderen nog een leefbare wereld hebben en kunnen genieten van al die bijzondere plekken waar Wim van Passel naar toe mocht reizen.

Voor nu kan jij nog volop meegenieten van de pracht en kracht van onze natuur. Ga met Wim mee naar unieke oorden en voel die schoonheid en oerkracht.

En aarzel niet om je eigen mening te vormen door zijn prikkelende verwoordingen over menige situatie. Want juist door stil te staan bij onze wereld en jouw rol er in, kan jij bepalen wat jouw bijdrage aan het geheel gaat zijn.

Marleen te Vaanholt,

Uitgever

Frans Jozefland

Vroeg in de ochtend, laat in het voorjaar van 1996, vertrekken we vanuit de haven van Longyearbyen op Spitsbergen met de ‘Prof. Molchanov’, een ijsversterkt, Russisch onderzoeksschip dat waarschijnlijk een in Finland gebouwd, voormalig spionageschip uit de koude oorlog was. Dat schip wordt nu door Oceanwide uit Vlissingen gecharterd om aan een unieke en uiterst spectaculaire poolexpeditie te beginnen.

We waren in februari naar aanleiding van de toekenning van de HSMAI-Award al een keer op uitnodiging op Spitsbergen geweest. In het spectaculaire licht van die eerste reis, toen de besneeuwde bergen nog lichtblauw waren en de hemel rond het middaguur kortstondig oranje, mochten we met sneeuwscooters dat woeste land in. We gingen voor een ritje naar Barentszburg over het hobbelige rotslandschap van ijs en over die toen volledig dichtgevroren Isfjorden. Beelden om nooit meer te vergeten! Wellicht dat toen daar mijn poolverslaving is ontstaan.

Maar dit keer varen we niet alleen die zuidkust van dat wonderschone Spitsbergen langs, maar willen we vervolgens veel verder oostwaarts gaan, op weg naar Frans Jozefland, een nauwelijks bekende archipel dat toen pas zo’n 100 jaar terug bij toeval werd ontdekt. Het is gelegen ver ten oosten van Spitsbergen op zo’n 1000 kilometer ten noorden van Nova Zembla en lag miljoenen jaren diep verstopt in het poolijs in die eeuwige stilte in het noorden van de Barentszzee.

Frans Jozefland is een archipel dat, net als Spitsbergen, bestaat uit ‘n kleine 200 ooit verdwaalde steenkooleilandjes van voormalig tropisch regenwoud uit wat nu Venezuela heet. Inmiddels is het hier bedekt met een dikke sneeuw- en ijslaag.

Deze expeditie is maar eens in de zoveel jaren mogelijk, omdat dan als gevolg van de stand van de maan het ijs in de Noordelijke IJszee dun genoeg is om het ook met een lichte ijsbreker te kunnen breken. Zo varen we dus met een man of 50 Isfjorden uit. Z’n 20 arctische studenten, gefinancierd door zo’n 20 betalende passagiers, aangevuld met een stuk of wat wetenschappers, waaronder Prof. Dr. Louwrens Hacquebord.

Na eerst nog een kort bezoekje aan het radiostation op Kapp Linné, kiezen we het ruime sop. In eerste instantie gaan we zuidwaarts, langs de kust van Spitsbergen. Nadat we in de nacht Surkapp hebben gerond en ik m’n traditionele sinaasappelontbijt naar binnen heb gewerkt. Dat met twee sinaasappels ontbijten doe ik al jaren.

We varen verder oostwaarts. Een volle dag op de Noordelijke IJszee volgt. Maar de reling biedt ruim voldoende afleiding. Op het eind van die dag dan nog snel even een tussenlanding op Hopen Island voor een bezoek aan Hopen Radio. Dat is een

radiostation midden in de Poolzee aan de oostkust van Spitsbergen als laatste symbool voor onze westerse beschaving, voordat we ons aan de grote, ruige stilte van het échte ruime sop van de wilde, witte Poolzee gaan overgeven.

Net even buiten het gebouw van Hopen Radio hebben de spaarzame bewoners een hoge balkstellage gebouwd als ophang- en droogrek om het zeehondenvlees voor hun sledehonden in de bittere vrieskou te conserveren. In principe hoog genoeg om die traktatie buiten het bereik van de eeuwig hongerige ijsberen te houden.

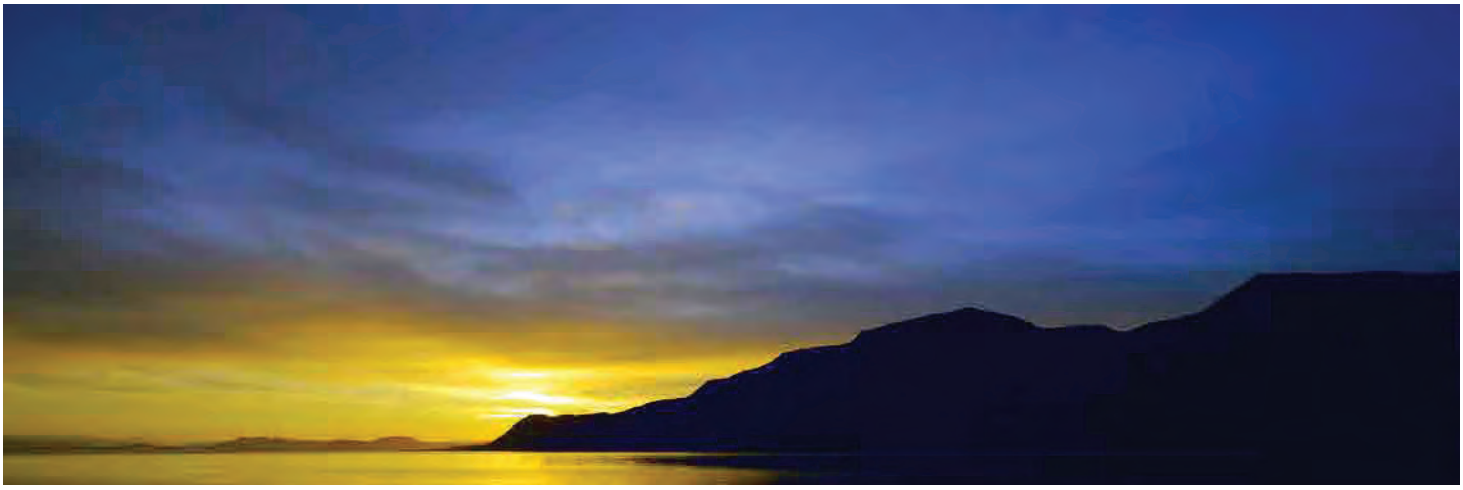
Tevergeefs. Hoe hoog hun droogrek ook gebouwd was, er leefde daar blijkbaar een reuzemannetjesputter die rechtopstaand moeiteloos zelfs het allerhoogst opgehangen vlees roofde om het heerlijk in de luwte van de wind en onder de verbaasde ogen van de bewoners van het gebouw op te gaan zitten vreten. Ongelooflijke foto's die we te zien kregen van een reus onder de reuzen, die lekker op z'n achterwerk zit te bikken. Stelen levert deze beer zichtbaar meer genoegen op dan zelf jagen.

Tegen het invallen van de nacht gaan we weer terug aan boord en duiken we verder de stille eenzaamheid van de Poolzee in. Een oogverblindende nacht volgt over de Noordelijke IJszee, waar de midzomernachtszon zorgt voor een ongekende kleurenpracht, zoals dat onnavolgbare kleurenpalet van Turner, waar de westelijke horizon garant voor staat.

Als ik 's nachts even naar het toilet wil, kijk ik door onze patrijspoort naar buiten en kan ik m'n ogen niet geloven. Waar ik de zee verwachtte, lijkt plots een gigantische bestrating van Belgische kasseien te liggen. Ik gris m'n camera en loop naar buiten om het geheel te overzien en vast te leggen.

Wat blijkt? Er liggen hier tienduizenden tegen elkaar aangeplakte zeehonden met alleen hun kopjes boven het water naar ons voorbijvarend scheepje te kijken. Wellicht hebben ze nog nooit een schip gezien?

Stijf bevroren en met tegenzin ga ik terug de koffer in. Na nog een dag en een nacht

varen tussen schier eindeloze ijsvlakten, die zo nu en dan wordt afgewisseld met een reusachtige ijsberg, verschijnt eindelijk de Frans Jozef Archipel op de horizon.

Direct wordt duidelijk wat een verbazing die Oostenrijkse zeemannen op de 'Tegetthoff', onder aanvoering van Karl Weyprecht en Julius von Payer, toen in 1873, zo'n 100 jaar terug, moeten hebben ondervonden. In hun overtuiging dat, na de mislukking van Willem Barentsz en de overwintering op Nova Zembla, het hun beurt was de noordelijke doorvaart naar China te gaan ontdekken (Die Oostenrijkers hadden toen zelf tijdelijk even een zeehaven, Triëst, in het huidige Italië.)

Maar ook zij kwamen vroegtijdig in het ijs van de Noordelijke IJszee vast te zitten. Ze werden daar drie seizoenen lang met de ijsstromingen mee van oost naar west op en neer gesleept, daarbij steeds verder noordwaarts drijvend. Totdat ze onverwacht met een nog totaal onbekend archipel werden geconfronteerd: Frans Jozefland, een onverwacht stuk vasteland dat boven die eindeloze ijsvlakte uitstak. Een nieuw stuk land dat ze direct maar naar hun toenmalige keizer van Oostenrijk/Hongarije vernoemde: Frans Joseph. Maar vanzelfsprekend, nèt als Willem Barentsz een paar eeuwen eerder, overleefde een deel van de bemanning dit 3-jarige avontuur niet of nauwelijks.

Zaterdag 12 augustus, half vijf in de vroege ochtend, passeren wij de 81ste breedtegraad en arriveren we op Hooker eiland om aldaar vervolgens de baai van Bukhta Tikhaya binnen te varen. Daarna mogen Jeannette en ik, samen met Peter, onze Zwitserse vogelgids en toenmalig assistent van Rinie van Meurs, onze hoofdgids en twee Russische matrozen mee met hun Zodiac naar het op de kust gelegen, gelijknamige Russische radiostation om daar een verse voorraad voedsel te bezorgen. Voedsel zoals wij dat zelf al dagen te eten kregen aan boord: aardappels met uien en augurken.

Het leek een rustige ochtend, maar nauwelijks in de zodiac brak aan de overkant van de baai een enorme ijsbrok van een gletsjer en werden we onverwacht door het drijfijs en diens bijbehorende golven naar de tegenover gelegen kust gedreven, waar op dat moment juist ons eerste 'Ursus Maritimus', oftewel ijsbeertje, langs kwam wandelen. Naar ik meende om even voor mijn camera te poseren.

Achteraf dringt pas tot je door dat mijn visuele waarneming al doorzag wat mijn geest nog weigerde te geloven. Dit was ons allereerste poolexpeditie en we waren nog onbekend met het natuurlijk gedrag van ijsbeertjes. We vonden het prachtig om deze ogenschijnlijk kalme joekel voorbij te zien slenteren. Niet begrijpend dat deze kwajongen slechts een uitkijkpositie in een schitterende blauwe ijsgrot in zou gaan nemen om zijn eventuele slagveld te overzien. Wij hadden in ons rubberbootje niet in de gaten dat dit voor hem slechts een strategische voorbereiding op zijn aanval zou zijn.

In de tussentijd dreef de steeds groter wordende ijsmassa ons strak tegen de kust,

terwijl die ogenschijnlijke flegmatische ijsbeer ondertussen besloot zijn eeuwige hyperfagie, immer aanwezige vreetzucht, tussen de winterslaap periodes terdege voor te bereiden. Vanaf medio augustus begint het hier al weer te winteren en moet Bjorn zich alweer goed gaan voorbereiden op zijn volgende voedselloze winterslaapje.

De beer kijkt ons met een emotieloze blik in de ogen aan. Alsof we slechts een onderdeel zijn van zijn 24/7 zoektocht naar voedsel. Ogenschijnlijk niks nieuws en niets onvoorspelbaars voor hem en toen ook nog voor ons en ook zonder enige herkenbaarheid van een roofzuchtig dier dat naar een prooi op zoek is. Want wij waren nog niet doordrongen van het feit dat ijsberen altijd op zoek zijn naar hun dagelijkse mazzel. Niets opwindends voor hem, maar voor ons des te meer. Maar vooruit, overleven is zo nu en dan beven!

Bidden deden Jeannette en ik al lang niet meer en ook Peter sloeg geen kruisjes. Onze twee Russische matrozen waren onbewapend en slechts voorzien van hun roeispanen. Schreeuwen was dus de enige reddingsoptie die ons restte.

Dat maakte weliswaar totaal geen indruk op de beer, maar gelukkig hoorde een van de bewoners van het radiostation ook zonder moderne elektronica onze wanhopige noodkreten. Hij kwam direct met zijn roestige geweer uit de eerste wereldoorlog in de aanslag naar buiten gestormd om onze levens te redden.

Echter direct bleek dat de ijsberenjacht ook voor onze redder geen dagelijkse kost was, maar meer zoiets als Achilles tegen Hector. Want na herhaalde malen vergeefs herladen van zijn antieke vuurwapen, weigerde het oude geweer tot enige vorm van actie over te gaan.

Terwijl onze arme redder daarvoor in ruil voor onze ogen een gigantisch pak slaag kreeg van het beertje, vanwege zijn goedbedoelde, maar ongewenste bemoeizucht. En dat terwijl hem dus niets anders restte, dan in overmoedige wanhoop de beer met zijn geweerloop af te blijven weren om zodoende nog enige afstand te bewaren tussen hem en de vlijmscherpe berennagels. Ondertussen volhardend zijn geweer te blijven herladen.

Na meerdere minuten, de nodige scheuren in zijn dikke winterjas en een forse kras over het brillenglas van onze redder, deed het oude geweer uiteindelijk waarvoor het ooit ontworpen was: schieten! De beer werd op een halve meter afstand voor onze ogen dwars door zijn kop geschoten en was op slag dood. Zijn hersenen spoten

als grijze puree over ons heen. Maar ja, soms moet je niet al te kieskeurig zijn met de lokale hygiëne. We waren tenslotte gered en hadden in deze ongerepte natuur wel ons eerste belangrijke overlevingslesje geleerd. Overleven doe je op basis van wantrouwen. Puur paranoia zijn dus! Overleven hier is een soort harde ontlasting uit een pijnlijke onderbuik.

Desalniettemin was het een afschuwelijk gezicht, die dode beer zo gehavend voor onze neus in de maagdelijke sneeuw te zien liggen. Toen we eindelijk uit ons bootje gebibberd waren, bleef ons dan ook niets anders over dan ons tot tranen toe schuldig te voelen over onze eigen onkunde.

Maar die beer had me in z'n blauwe uitzichtsgrot wel de foto van m'n leven gebracht. Zijn laatste portret in die blauwe ijsgrot is inmiddels wereldberoemd, geëxposeerd van Longyearbyen tot Cambridge en van Tokio tot Moskou om daarna levensgroot op een openluchtexpositie op de Champs Elysée tentoongesteld te worden.

Menig WNF-kantoor heeft deze berenfoto tot achterwand van hun receptie of ontvangstruimte verkozen. En…. we kregen gelijk een eerste en laatste goede gelegenheid zo'n ijsbeer eens rustig over z'n kopje te aaien.

En wat bleek daarbij? Zo'n witte ijsbeer heeft een bruine huid, zoals bijna alle beren. Alleen zit die bruine huid in de noordelijke poolgebieden vol lange, witte, waarschijnlijk buisvormige, holle haren die aan de binnenzijde bekleed zijn met een soort paarlemoer, waardoor de zonnestralen in de vorm van warmte door die minuscule buisjes op en neer ketsend naar zijn huid worden getransporteerd.

Zo zie je maar weer, moeder natuur en haar vriendje evolutie beschikken over een onuitputtelijke creativiteit. Een lekkere warme, lange witte jas dus. Perfect als schutkleur en tevens goed voor wat extra comfort. Zowel lekker warm als mooi.

Dit is wat Darwin en Wallace toen bedoelden. Survival of the fittest niet vertalen als het recht van de sterkste, maar als de best aan de doorlopend veranderende leefomstandigheden aangepaste.

En na 25 jaar diep in de natuur te hebben mogen kijken, heb ik die bevestiging van Darwin's denken frequent herkend. Darwin schonk ons een eye-opener door ons kenbaar te maken dat die evolutie maar één vooropgezet plan heeft. Keer op keer kijken welke aanpassing wel of — zonder mededogen — niet werkt. Om daarmee de kansen op de voortgang van het fenomeen leven te vergroten, hoe stupide soms ook.

Een ander fantastisch voorbeeld van die onuitputtelijke creativiteit van moeder natuur vind ik die Israëlische wilde haver. Dat valt in eerste instantie, zoals alle zaadjes op de grond, maar ontwikkelt daar ter plekke twee 'pootjes' als het op een steen valt om met behulp van een derde 'voelhoorntje' op zoek te gaan naar een spleetje in de grond waar het kan opbloeien. Dé perfecte evolutionaire tussenstop tussen plantje en dier. Wij — landbouwkundige slimmeriken — meenden er ondertussen goed aan te doen deze schitterend geëvolueerde eigenschap middels genetische manipulatie te stoppen. Maar zoals gebruikelijk, het werd wederom 'geen-ethische' manipulatie! Immers, moeder natuur kunnen wij nimmer verbeteren.

Natuurlijk moeten we bij dit soort creatieve natuurwonderen van een zaadje op poten ook de opvattingen van religieuze denkers respecteren, want verwijzingen naar god zal sommige mensen ongetwijfeld veel rust bieden met dit soort fenomenen. Maar religies verliezen mondiaal steeds meer hun betekenis, nu ze steeds meer worden overgenomen door die nieuwe religie: economie!

Is er een nieuwe vorm van het aloude Griekse 'Karios' aangebroken? Die 'gedaantewisseling' van de goden?

Dat is ook maar goed, want wee je gebeente als je heden ten dage met je religieuze helikoptertje wat hoger boven deze planeet gaat vliegen en vanaf een